

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 191/2018-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. apríla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Andreou Tkáčovou, advokátska kancelária, Magurská 1205/3, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. marca 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015.

2. Zo sťažnosti predovšetkým vyplýva:

„Sťažnosť smeruje proti Okresnému súdu Košice II pod sp. zn. 37C/110/2015.

Sťažovateľ podáva týmto sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo veci porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 a článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Namietame porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II pod sp. zn. 37C/110/2015.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry...

Sťažovateľ žiada o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5.000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu...

Ústavný súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach vyjadril, že medzi základné princípy právneho štátu patrí okrem iného aj právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej lehote, ktoré je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 688/2014, I. ÚS 49/2015).

Už z porovnania týchto termínov je zrejmé, že jednotlivé úkony neboli vykonávané účinne, čo spôsobovalo nedôvodné prieťahy v konaní. Jedná sa pomerne o jednoduchú vec.

Žaloba bola podaná ešte dňa 12.2.2015 sťažovateľom. Dňa 27.4.2015 bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 14.11.2016 súd poslal sťažovateľovi na vyjadrenie MV SR t.j. odporcu v 1. rade, pričom toto vyjadrenie súd obdržal už 4.12.2015. Odporca sa k nemu nevyjadril z dôvodu, že čakal vyjadrenia aj ostatných odporcov. Do dnešného dňa nebolo ani jedno pojednávanie vo veci samej t.j. takmer 3 roky od podania žalobného návrhu, sťažovateľ je týmto nekonaním súdu dlhodobo v právnej neistote.

Právne či skutkovo sebanáročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takú dlhú dobu. Časový horizont toho, kedy sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci je neoddeliteľnou súčasťou meradiel celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozostrejujú kontúry spravodlivosti ako v očiach dotknutých účastníkov konania, tak aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky. Celkovo sa tak oslabuje kredibilita štátnej moci a špecificky moci súdnej. Neprimeraná dĺžka konania sa potom priamo odráža v dôvere občana v štát, v jeho inštitúcie a v právo, čo je základnou podmienkou pre fungovanie legitímneho demokratického a právneho štátu. Ignorovanie týchto princípov konajúcim sudcom malo za následok porušenie práva na fair proces (čl. 46 ods. 1 ústavy) v jeho časovej dimenzii.

Vzhľadom na celkovú dĺžku posudzovaného konania v trvaní skoro troch rokov a zjavne neefektívnu činnosť okresného súdu sťažovateľ hodnotí celé konanie ako neefektívne a nesprávne bez vyhodnocovania jednotlivých čiastkových úkonov okresného súdu, máme za to, že v posudzovanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jej veci rozhodol.

... Poukazujeme na to, že medzi účastníkmi konania sa jedná o majetkové práva. Nakoľko nie je predpoklad vydania meritórneho rozhodnutia v krátkom čase, konanie považujem za neprimerane dlhé.

V dôsledku prieťahov v konaní sa sťažovateľ nachádza neprimerane dlho v právnej neistote, je mu tým spôsobovaná ujma, a to tým, že nemôže vyriešiť svoje majetkové pomery a zabezpečiť si ďalšie existenčné podmienky do budúcnosti.

Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že Okresný súd Košice II pod sp. zn. 37C/110/2015 porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, prikáže mu v predmetnom konaní konať bez zbytočných prieťahov a prizná mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000,00 €, ako aj náhradu trov konania v sume 312,34 € (2 úkony, prevzatie a príprava, napísanie návrhu).

... Základnou povinnosťou súdu a sudcu je... zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 2 CSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z čl. 17 CSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu.

Navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky po predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zák. č. 38/1993 Z.z. v znení neskorších predpisov túto sťažnosť prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 cit. zákona, a aby v konaní vo veci samej vyhovel sťažnosti a rozhodol, že Krajský súd v Košiciach [zrejme Okresný súd Košice II, pozn.] porušil sťažovateľove základné práva.

Na základe vyššie uvedeného navrhujeme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky prijal tento nález:

1. Základné právo [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II pod sp. zn. 37C/110/2015 bolo porušené.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ]... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II pod sp. zn. 37C/110/2015 porušené bolo.

3. Základné právo [REDAKOVANÉ]... na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II pod sp. zn. 37C/110/2015 porušené bolo.

4. Základné [REDAKOVANÉ]... vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky s podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II pod sp. zn. 37C/110/2015 porušené bolo.

5. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby vo veci pod sp. zn. 37C/110/2015 konal bez zbytočných prieťahov.

6. [REDAKOVANÉ]... priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000 € (slovom: dvetisíc tisíc Euro), ktoré je Okresnému súdu Košice II povinný zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ]... sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 325,42 €, ktorú je Okresný súd Košice II povinný vyplatiť na účet právnej zástupkyne v lehote do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

III.

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

4. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. Z petitu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva (i) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015, (ii) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015 a (iii) a práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015.

6. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaní pred všeobecným súdom, sťažovateľ preukázal aj využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má právo podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), t. j. podanie sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (napr. II. ÚS 374/2014), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch sa zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona].

Keďže zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu nevyplýva, že by sťažovateľ, ktorý je kvalifikovane právne zastúpený, sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu podal, a ani netvrdí, že ju nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z príloh jeho sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd, opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04), dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 62 ods. 1 a nasl. zákona o súdoch neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48

ods. 2 ústavy, a preto podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde bolo potrebné jeho sťažnosť v tejto časti odmietnuť z dôvodu neprípustnosti.

7. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015 ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, nevyplýva žiadna možnosť porušenia označených práv, reálnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Sťažovateľ totiž vôbec neodôvodnil, akým spôsobom malo dôjsť k porušeniu jeho uvedených práv, napriek tomu, že svoju sťažnosť podľa § 20 zákona o ústavnom súde aj v tejto časti musel odôvodniť. Už len táto skutočnosť by bola postačujúca na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Pokiaľ však sťažovateľ porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015 odvíja od porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy, vzhľadom na to, že ústavný súd z uvedených procesných dôvodov nemôže rozhodovať meritórne o porušení jeho práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 37 C 110/2015, je prirodzené, že v okolnostiach danej veci nemohlo dôjsť ani k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, preto v tejto časti bolo treba jeho sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

8. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

9. Ústavný súd nad rámec uvádza, že pokiaľ by v budúcnosti v postupe okresného súdu dochádzalo k prieťahom v konaní, sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby opätovne podal kvalifikovanú sťažnosť pre porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle čl. 127 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2018